

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

Διαχείριση Συλλόγων Πολιτιστικών Οργανισμών

ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΜΟΥΣΕΙΩΝ

Αλεξάνδρα Μπούνια
Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και
Επικοινωνίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΜΟΥΣΕΙΩΝ

Βασικές αρχές και προβληματισμοί

Η ΣΩΣΤΗ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΕΙ:

- Κατάλληλες φυσικές και περιβαλλοντικές συνθήκες για τη φύλαξη των αντικειμένων
- Βελτίωση των γνώσεων για τις συλλογές
- Δικαίωση απέναντι στο κοινό για τις συλλογές που δεν εκτίθενται
- Επίδειξη της χρήσης και της αξίας των αποθηκευμένων συλλογών.
- Σύνταξη και επαναπροσδιορισμό της πολιτικής απόκτησης συλλογών

Η ΣΩΣΤΗ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΕΙ:

- Ανάπτυξη νέων τρόπων χρήσης των συλλογών στην έκθεση και σε άλλες μορφές ερμηνείας, π.χ. εκπαίδευση και προγράμματα προσέγγισης του κοινού
- Οικονομικό έλεγχο της συλλεκτικής δραστηριότητας και προστασίας των συλλογών
- Μείωση του κόστους συντήρησης
- Βελτίωση των συνθηκών πρόσβασης και μελέτης των αντικειμένων.

Η ΣΩΣΤΗ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΕΙ:

- Βελτίωση της πρόσβασης στα αντικείμενα για το προσωπικό του μουσείου (επιμελητές, συντηρητές, σχεδιαστές, εκπαιδευτικό προσωπικό)
- Βελτίωση της πρόσβασης στις συλλογές μελετητών, ερευνητών σπουδαστών, και άλλων ενδιαφερομένων,
- Μείωση κινδύνων για το προσωπικό και τους επισκέπτες.

Ο ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ

Αποτελείται από έξι στάδια:

A. Το κτίριο

- Βαθμός προστασίας από εξωτερικές καιρικές συνθήκες.
- Μελέτη για την εξασφάλιση σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης (π.χ. δρομολόγηση καναλιών νερού μακριά από τις αποθήκες, εξασφάλιση υπερχείλισης μακριά από τον κυρίως χώρο των αποθηκών.
- Πρόσβαση στο χώρο από προσωπικό, επισκέπτες και οχήματα μεταφορών.

Ο ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ

B. Ασφάλεια

- Φυσική προστασία που εξασφαλίζεται από την κατασκευή του κελύφους
- Ανάγκη για ηλεκτρονική επιτήρηση του χώρου και συστήματα συναγερμού, καθώς και προσωπικού ασφαλείας
- Ανάγκη για πυρασφάλεια και προστασία από υπερχείλιση
- Προετοιμασία για έκτακτα περιστατικά και διαδικασίες ανταπόκρισης σε έκτακτους κινδύνους.
- Σύστημα επίβλεψης επισκεπτών

Ο ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ

Γ. Περιβάλλον

- Ευαισθησία αποθηκευμένων αντικειμένων στη θερμοκρασία, στη σχετική υγρασία, και φως
- Ομαδοποίηση αντικειμένων με παρόμοιες ανάγκες.
- Μέθοδοι ελέγχου των περιβαλλοντικών συνθηκών.
- Μέθοδοι ελέγχου για την προστασία από ζωύφια και άλλους οργανικούς κινδύνους.

Ο ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ

Δ. Προσβασιμότητα

- Είναι σωστά τεκμηριωμένα όλα τα αντικείμενα που φυλάσσονται στις αποθήκες;
- Είναι καταγεγραμμένη η θέση κάθε αντικειμένου εντός της αποθήκης;
- Φέρουν τα αντικείμενα ευδιάκριτα τις ενδείξεις τους ώστε να μπορούν να εντοπιστούν εύκολα σε περίπτωση αναζήτησης;

Ο ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ

Ε. Εξοπλισμός αποθήκης

- Καταλληλότητα των μέσων που χρησιμοποιούνται για την αποθήκευση.
- Τρόποι να μεγιστοποιηθεί η χωρητικότητα της αποθήκης
- Ανάγκη για χώρο μετακίνησης των αντικειμένων εντός και εκτός της αποθήκης, ίσως και χώρος για μελέτη
- Ανάγκη για τη χρήση υλικών κατάλληλων από περιβαλλοντική πλευρά

Ο ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ

ΣΤ. Διαχείριση:

Ποιος είναι υπεύθυνος για:

- Να εξασφαλίζει την αποτελεσματική χρήση της αποθήκης
- Να καταγράφει και να παρακολουθεί τις περιβαλλοντικές συνθήκες της αποθήκης
- Να τοποθετεί και να επιβλέπει την καθημερινή συντήρηση, καθαριότητα, λειτουργία εξοπλισμού, κ.λπ.
- Να ανταποκρίνεται σε συναγερμούς και ελέγχους
- Να επιθεωρεί και να ελέγχει τα εισερχόμενα και εξερχόμενα.
- Να εκπαιδεύει το προσωπικό σε θέματα λειτουργίας της αποθήκης.

«ΚΕΝΤΡΑ ΜΕΛΕΤΗΣ» (Study centers)

- Είναι χώροι δίπλα στις αποθήκες για χρήση τόσο του προσωπικού όσο και των επισκεπτών. Στόχος είναι να επιτευχθεί μεγαλύτερη προσβασιμότητα για:
 - μελέτη και χειρισμό των αντικειμένων
 - αναζήτηση πληροφοριών και αρχειακού υλικού
 - εκπαίδευση του προσωπικού και πραγματοποίηση σεμιναρίων κ.λπ.
 - υποδοχή κοινού και πραγματοποίηση καθοδηγούμενων επισκέψεων σε προκαθορισμένες ομάδες
 - μικρές εκθέσεις και άλλες δραστηριότητες, όπως μέρες κοινού, μικρές εκδηλώσεις ιδιωτικού ή δημόσιου χαρακτήρα.

«ΚΕΝΤΡΑ ΜΕΛΕΤΗΣ» (Study centers)

- Προς το παρόν οι ανάγκες σε χρήματα και προσωπικό προκειμένου να οργανωθούν αυτοί οι χώροι και να ελέγχονται κατάλληλα έχει περιορίσει τον αριθμό των μουσείων που έχουν υιοθετήσει αυτές τις πρακτικές.
- Όμως πολλά μουσεία έχουν ξεκινήσει τις προσπάθειες και σχεδιάζουν μελλοντικές επεκτάσεις, πάντα μέσα στο πνεύμα της καλύτερης εξυπηρέτησης του κοινού.

Open Storage, visible storage, study centers

Πλεονεκτήματα αυτού του τύπου αποθήκευσης:

- Οι επισκέπτες με εξειδικευμένη γνώση μπορούν να αναζητήσουν περισσότερες πληροφορίες και να αυξήσουν τις γνώσεις τους.
- Απελευθερώνεται χώρος στις κλειστές αποθήκες
- Το μουσείο επιδεικνύει την ανάγκη και τη σημασία των συλλογών που βρίσκονται στις αποθήκες.

Open Storage, visible storage, study centers

Τα μειονεκτήματα αυτού του τύπου αποθήκευσης:

- Αυξάνεται το κόστος σε σχέση με αυτό της απλής αποθήκευσης σε κλειστή αποθήκη.
- Υπάρχουν περιορισμοί στο να ακουμπήσουν τα αντικείμενα αυτά ακόμη και μέλη του προσωπικού
- Υπάρχει μεγαλύτερος κίνδυνος φθοράς των αντικειμένων, εξαιτίας, π.χ., των κραδασμών από το άνοιγμα και το κλείσιμο των θυρών και των συρταριών, μεγαλύτερη έκθεση σε φως, κ.λπ.

Μuenster, Γερμανια: ανοικτή αποθήκευση

Μuenster, Γερμανια: ανοικτή αποθήκευση

Victoria & Albert Museum, Βρετανία: ανοικτή αποθήκευση χαλιών

Victoria & Albert Museum, Βρετανία: study storage

Την επιλογή της κατάλληλης αποθήκευσης επηρεάζουν:

- (α) Κόστος και διαθεσιμότητα σε χώρους.
- (β) Ο τύπος χρήσης που θα έχει ο χώρος: πόσο συχνά το προσωπικό του μουσείου, ερευνητές ή άλλοι ενδιαφερόμενοι θα θέλουν να επισκεφτούν τα αντικείμενα αυτού του χώρου.
- (γ) Μπορούν τα αντικείμενα να διακριθούν σε κατηγορίες με βάση το μέγεθος, το υλικό και τις περιβαλλοντικές συνθήκες που απαιτούνται για το κάθε είδος, ή θα πρέπει να διακριθούν σε άλλες κατηγορίες, όπως χρονολογικές ή τυπολογικές σειρές, για λόγους επιμέλειας;

Την επιλογή της κατάλληλης αποθήκευσης επηρεάζουν:

(δ) Μπορούν τα αντικείμενα να ενταχθούν σε κουτιά ή άλλου είδους συσκευασία ή θα πρέπει να είναι διαθέσιμα για συχνή οπτική επιθεώρηση. Κουτιά μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να εξασφαλίζουν μικροκλιματικές συνθήκες για ευαίσθητα αντικείμενα.

Την επιλογή της κατάλληλης αποθήκευσης επηρεάζουν:

(ε) Είναι ο διαθέσιμος χώρος επαρκής ή θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί εξοπλισμός για να εξασφαλίσει τη μέγιστη δυνατή εκμετάλλευση του χώρου. Θα πρέπει να εξετασθεί η δυνατότητα απόκτησης αυτού του εξοπλισμού σε συνάρτηση με το κόστος απόκτησης νέου χώρου για να βρεθεί η βέλτιστη δυνατή λύση.

Την επιλογή της κατάλληλης αποθήκευσης επηρεάζουν:

- (στ) Θα χρειαστούν μηχανικά βοηθήματα για ανάρτηση και μεταφορά αντικειμένων (π.χ. ασανσέρ;).
- (ζ) Πόσο αναμένεται να αυξηθεί ο όγκος της συλλογής εντός δεδομένων χρονικών ορίων – ή με άλλα λόγια, πόσα χρόνια αναμένεται να είναι αρκετή αυτή η συγκεκριμένη αποθήκη.

Την επιλογή της κατάλληλης αποθήκευσης επηρεάζουν:

- (η) Υπάρχουν αντικείμενα με ειδικές ανάγκες ως προς την αποθήκευσή τους, π.χ. εξαιρετικά μεγάλων διαστάσεων, ειδικού σχήματος, κ.λπ.
- (θ) Θα είναι δυνατόν να μπαίνουν και να βγαίνουν από την αποθήκη τα συγκεκριμένα αντικείμενα;
- (ι) Τι τύπος ασφάλειας απαιτείται για τα αντικείμενα που θα φυλαχθούν στο χώρο αυτό (αυξημένη ή όχι ασφάλεια).

Την επιλογή της κατάλληλης αποθήκευσης επηρεάζουν:

- (κ) Υπάρχει περίπτωση τα υλικά που έχουν χρησιμοποιηθεί για την αποθήκη να επηρεάσουν την κατάσταση των αντικειμένων;
- (κα) Είναι τα συστήματα σχεδιασμένα έτσι ώστε να εξασφαλίζουν τη μέγιστη δυνατή προφύλαξη από ακραία φαινόμενα, π.χ. σεισμό, πλημμύρα, πυρκαγιά, κ.λπ.

Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, Θεσσαλονίκη

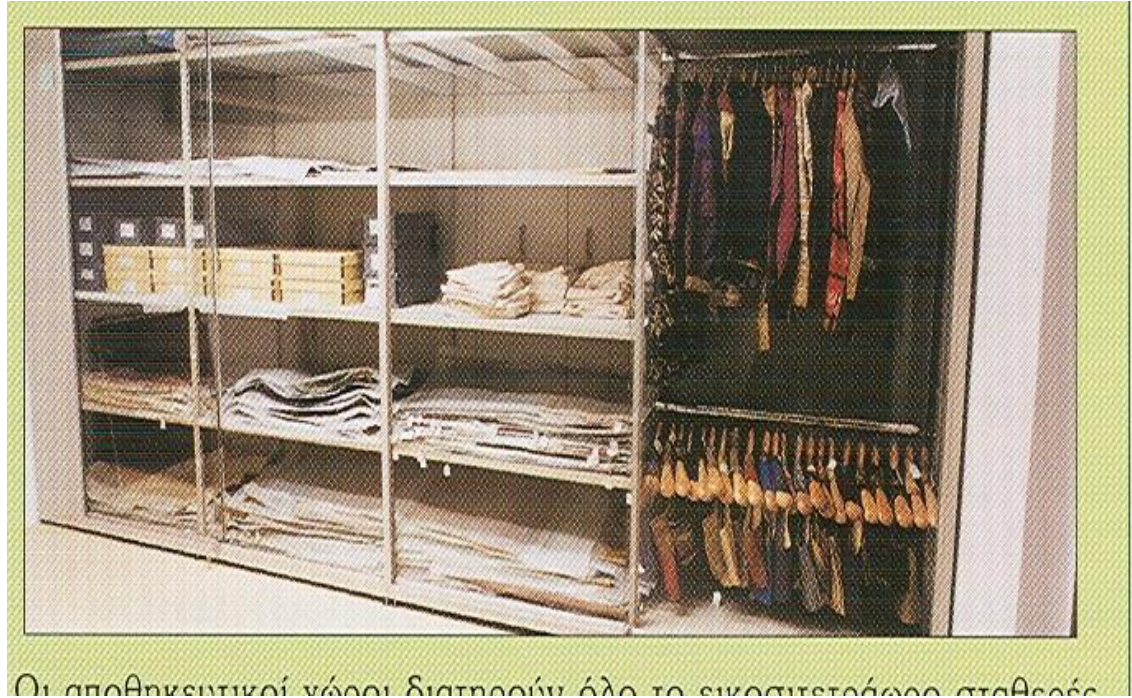

ΕΒΡΑΪΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΗΝΑΣ

Οι αποθηκευτικοί χώροι διατηρούν όλο το εικασιστικό σταθμό

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ, ΑΘΗΝΑ

ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΜΟΥΣΕΙΑΚΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ

Βασικές οδηγίες

Και η μεταφορά τεκμηριώνεται:

- Εκτός από την αναφορά της μετακίνησης στο δελτίο καταγραφής του αντικειμένου, τοποθετούμε στη θέση του, εντός της έκθεσης το σχετικό ενημερωτικό δελτίο:

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΑΡΤΕΛΑΣ ΓΙΑ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ

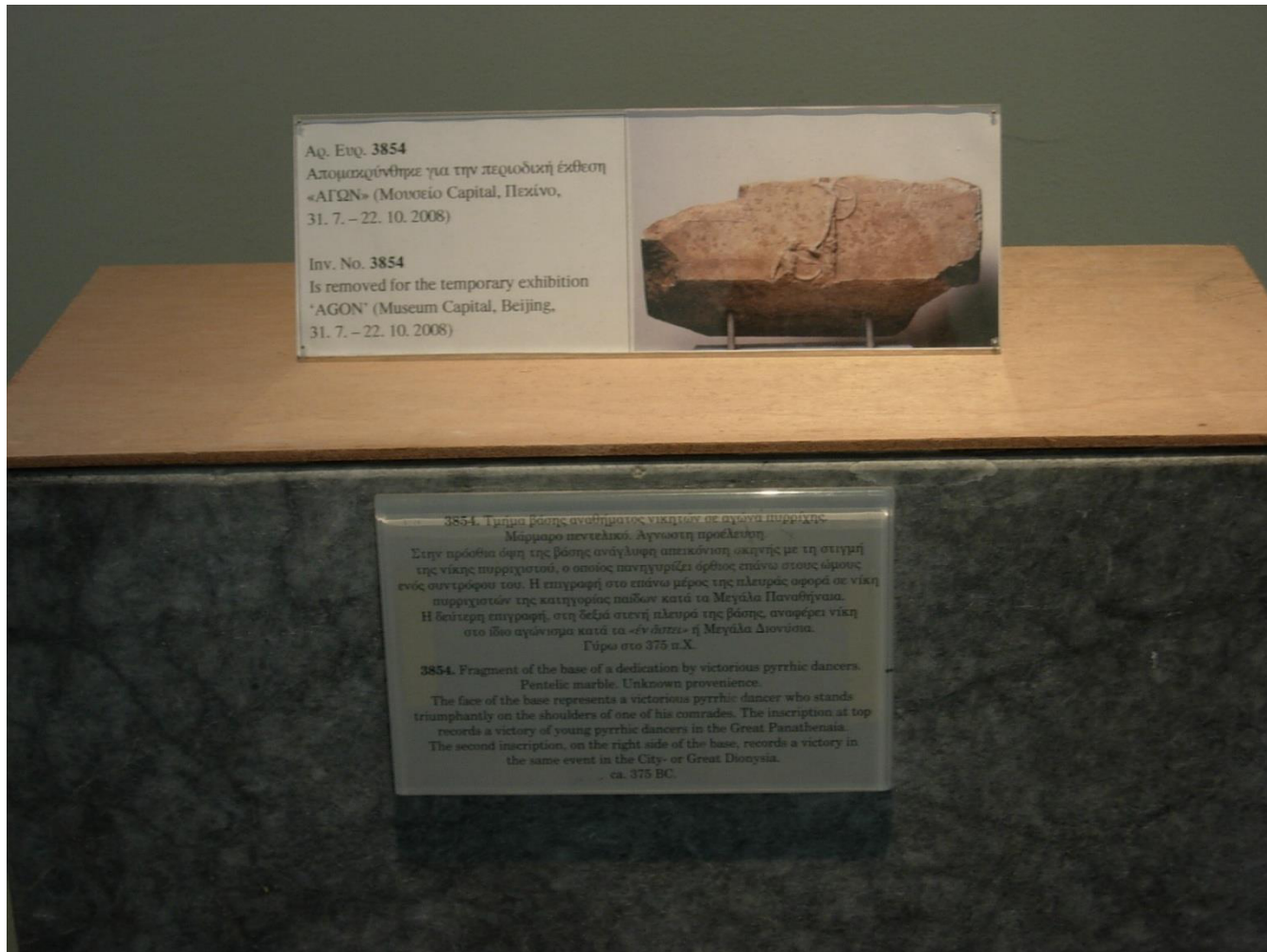
Αρ. Ευρ. **2578**

Απομακρύνθηκε για την περιοδική έκθεση
«ΑΓΩΝ» (Μουσείο Capital, Πεκίνο,
31. 7. – 22. 10. 2008)

Inv. No. **2578**

Is removed for the temporary exhibition
'AGON' (Museum Capital, Beijing,
31. 7. – 22. 10. 2008)

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΑΡΤΕΛΑΣ ΓΙΑ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ

Η ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ ΕΙΝΑΙ ΣΥΝΘΕΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

- Η μεταφορά μουσειακών αντικειμένων προϋποθέτει σωστό χειρισμό (handling) και συνδέεται τόσο με την αποθήκευση, όσο και με τη μετακίνηση αυτών για δανεισμούς.
- Η μεταφορά αντικειμένων πρέπει να γίνεται σε συνεργασία με τους συντηρητές του μουσείου, ή μετά από συμβουλές αυτών.

ΠΡΙΝ ΞΕΚΙΝΗΣΕΙ Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ...

- ... Οι ειδικοί θα πρέπει να έχουν ελέγξει την κατάσταση του αντικειμένου, έτσι ώστε να ενημερώσουν για τυχόν «αδύνατα» σημεία.

ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΜΕ ΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΠΙΑΝΟΥΜΕ ΤΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ

- Πριν επιχειρήσουμε να μετακινήσουμε ένα αντικείμενο, θα πρέπει να μελετήσουμε προσεκτικά τον τρόπο με τον οποίο θα το πιάσουμε ...

ΠΟΤΕ ΑΠΟ ΤΙΣ ΛΑΒΕΣ!!!

- Δεν μεταφέρουμε ποτέ αντικείμενα κρατώντας τα από τις λαβές, ή από όποιο άλλο τμήμα μπορεί να αποκολληθεί από το κυρίως σώμα του αντικειμένου.

ΠΑΝΤΟΤΕ ΑΡΓΑ!!!

- Η μετακίνηση των μουσειακών αντικειμένων γίνεται πάντοτε αργά και εξαιρετικά προσεκτικά!

ΠΑΝΤΟΤΕ ΜΕ ΓΑΝΤΙΑ!

- Πριν πιάσουμε ένα μουσειακό αντικείμενο θα πρέπει πάντοτε να φοράμε γάντια!

ΕΑΝ ΜΠΟΡΟΥΝ ΔΥΟ..., ΤΟΤΕ ΑΚΟΜΗ ΚΑΛΥΤΕΡΑ

- Είναι ασφαλέστερη η μετακίνηση των αντικειμένων, όταν γίνεται από περισσότερους εργαζόμενους στο μουσείο...

Η ΚΑΛΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΕΧΕΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ...

- Είναι σημαντικό να χρησιμοποιούνται τα σωστά εργαλεία και μέσα για να γίνεται η μεταφορά των μουσειακών αντικειμένων.

ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΠΟΤΕ ΝΑ ΠΕΡΙΣΣΕΥΕΙ ΤΜΗΜΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ...

- Κατά τη μεταφορά τμήματα του αντικειμένου δεν θα πρέπει ποτέ να περισσεύουν από το εργαλείο με το οποίο κάνουμε τη μεταφορά.

ΑΝ ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΚΟΜΜΑΤΙΑ, ΤΟΤΕ ΚΑΙ ΟΙ ΜΕΤΑΦΟΡΕΙΣ...

- ... πρέπει να είναι πολλοί και να μεταφέρουν ένα κομμάτι ο καθένας...

Η ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑ ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΣΗΣ ΠΟΛΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ

...

- Το αντικείμενο που πρόκειται να μεταφερθεί, θα πρέπει να έχει συσκευαστεί με τον καταλληλότερο τρόπο!

ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ

- <http://www.youtube.com/watch?v=VUgUkVvi5as>
- <http://www.youtube.com/watch?v=5hquorOulqo>

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

